

LIBERTATEA

Abonamentul:

Pretul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Inter.”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inseraet ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Din pildele altora.

— Purtarea curagioasă a Cehilor pentru cinstea limbii lor. —

În toamna aceasta, prin Septembrie, manevrele mari împărătești în Austria, au loc în împrejurimile orașului Gross-Messeritsch, pe pământ locuit așa de tare de Cehi, cum e bunăoară pe la noi.

La aceste mari manevre va merge să iee parte și Maestatea Sa Împăratul-Rege, avînd să fie găzduit în numitul oraș.

În acest oraș Cehii fiind ei mai număroși decît Nemții, au ajuns de au pus în fruntea orașului primar de un sînge cu ei, ceh. Dar nu numai de un sînge, ci și de o inimă! Că așa, avem și noi Români pe ici-colea cîte-un primar de oraș, de un sînge cu noi, dar nu și de o inimă cu noi, ci dacă e primar, crede că nesmintit trebuie să fie și — un lăpădat de neam, un renegeat scîrbos ori și mai scîrbos!... (Vezi Caransebeșul, etc.)

Nu așa Cehii noștri. Acolo dacă cehul a ajuns primar, el a rămas tot Ceh adevărat, fiu credincios și bun al neamului său!

Ce să întîmplă acum la Gross-Messeritsch? Orașul face pregătiri de a întîmpina cu cinstea ce i-să cuvine pe Capul Incoronat al statului. Atunci însă cînd pe Domnitor îl vor asigura de alipirea lor, nu vor întrelăsa a-i arăta și aceea, cît de mult să alipesc ei de limba și națiunea lor cehă!

În acest scop conducătorii orașului au hotărît, că primarul lor, ieșind înaintea Domnitorului, are să-l salute pe acela numai în limba cehă, și nici macar ca alături să va pune și limba »germană« (limba »statului«, cum zice ungurii noștri).

Cei dela Curtea împărătească în desbaterile asupra primirii împăratului în orașul ceh numit, n'au avut nimic potrivit ca să fie salutat

în limba cehă, dar să fie pusă alături și limba germană, ca să fie și Nemții mulțumiți. Și Cehii n'au voit nici atît să facă, nici de dragul Împăratului, pentru limba nemțască care e acolo »limba statului!« Atunci cei dela Curte au vestit (precum dau de știre foile dela 20 Aug.), că între astfel de împrejurări, nu primesc nici un salut din partea orașului, rămîna mai bine cu totul afară, decît cu jignirea Nemților și a limbii lor, care e și limba officioasă a statului.

Și acum aduceți-vă aminte, de pildă, de Caransebeșul românesc. Are primar român. Din banii Românilor a ridicat un monument Maestății Sale, anii trecuți. Toate paradele puse la cale de primarul român, cu deputatul român »ilustritatea sa Burdea«, cu sfetnicii români din jurul lor, — au fost arangeate curat pe unguerie: scrisoarea de pe piatră era numai ungurească, rămîna că doar mai încolo să sape și cîteva cuvinte românești; banchet curat unguresc, sau dare în coate cu înșinorații dela Pesta, și altele și altele.

Episcopul gr.-or. dela Arad ieșind la o sfințire de biserică, vorbește înaintea »Măriei-Sale« unui biet solgăbirăiaș (român după născare și acela!) — ungurește! Primarii români de aiurea, nici în vis nu ar cuteza să salute cu vorbă românească pe un solgăbirău sau pe vicișpanul, sau pe alt om al stăpînirii, mare ori mic! Aș, s'ar trezi foarte speriat din somn că a cutezat a-l agrăi românește macar în visul său!

Ce nepricepere josnică la noi, și cîtă mîndrie și bărbăție la acești Cehi, cari nici pe Împăratul nu-l salută decît în limba lor națională, și nici macar ca în legău, la al doilea loc, nu pun și limba lui nemțască, »limba statului!...«

Foile române dela noi

în luptă în fața străinătății contra minciunilor foilor maghiare.

La Agram să pertractează, cum să știe, un mare proces politic, pornit contra unei mari cete de fruntași ai Sirbilor din Croația, pentru-că ar fi cercat să »vînză țara« (bine înțeles țara ungurească, aceea marfă așa de ușor de dus în tîrg, precum să vede), prin aceea că oare-unde ar fi vorbit, așa între ei, despre stările politice ceva mai slobod decum le place procurorilor statului maghiar... S'au adunat vorbe de crîsmă, ca să facă proces unor cetățeni pacînici. Și de vre-o 6 săptămîni ține pertractarea la Agram și nu să mai gată!

Fiind proces mare, au venit și gazetari din țări străine să-l vadă și audă. Au venit și mai mulți ziariști francezi. Au ascultat 4 săptămîni și au văzut că-i curată pleavă ce să vîntură acolo. Niste oameni de treabă sunt tîrîți și ținuți pe banca acuzaților fără a să dovedească nici un lucru de seamă contra lor!

Scîrbiți de asta, ziariștii francezi au trimis o telegramă către cei unguri din Pesta, cerîndu-le și lor să întrevie pentru procesul dela Agram, ca să i-se pună capăt, că e comedie ce să face acolo! Simțul lor de dreptate le poruncește să ceară asta dela soții maghiari.

La asta zierele maghiare au trimis celor franceze un răspuns foarte înfoiat în pene, lăudîndu-să că ele totdeauna au stat numai pentru dreptate și libertate, poate ca nici unele din foile din lume altele!

Atît a fost de obraznic, de jidovesc răspunsul foilor maghiare, că foile române dela noi nu, l'au putut lăsa nespălat și au trimis foilor franceze răspunsul de mai jos, pe care acelea l'au și publicat la loc de onoare. Iată răspunsul foilor române care descopăr minciuna soațelor maghiare naintea lumii:

Onorate confrate! Ați adresat zilele trecute ziariștilor unguri din Budapesta o telegramă, rugîndu-i să întrevină în folosul acuzaților din procesul dela Agram. Răspunsul ce ați primit nu ne miră. Foile ungurești sprîginesc, prin o deprindere de 40 de ani, o stăpînire de a-suprire și siluire a tuturor neamurilor nemaghiare din Ungaria și, printr'o urmare firească, nici în cazul acesta ele nu puteau să ia parte decît pentru apăsători și contra celor prigonii.

Răspunsul acesta al ziariștilor din Budapesta cuprinde însă alte părți, pe cari nu le putem lăsa nedesmințite. Astfel să spune în acest răspuns, că: »Trecutul ziarelor (foilor) ungurești, este plin de pildele cele mai frumoase, de lupte pentru libertatea presei (libertatea scrisului și tiparului), lupte pe cari ziariștii și zierele ungurești le-au dus contra atacuri serioase«.

Și mai la vale să zice: »Opinia publică a Ungariei a osîndit și combătut în trecutul ei, ori-ce silnicie, ori-ce apăsare de neam, sau de religie, și ori-ce stăpînire cu puterea!«

Sunt aceste două zise pe cît de cutezate, pe atît de neadevărate! Foile ungurești fiind în mare parte sprîginite cu bani de guvernul unguresc, să folosesc de orice prilej spre a apăra felul de azi de apăsare a tuturor nemaghiarilor din țară! Prigonirea asta a mers atît de departe, încît a oprit pînă și cel mai de rînd drept politic într'o țară »constituțională«: dreptul însoțirii politice și al formării de partide politice pentru nemaghiari.

În acest fel de apăsare intră și prigonirea cu toate mijloacele statului, a gazetelor nemaghiare. Nu mai stăruim asupra unor măsuri de șicanare, mai mărunte, ca bunăoară oprirea vînzării foilor noastre la toate vinderile de ziare dela gările tuturor liniilor din țară, asupra șicanărilor mărunte, atît de simțitoare totuși, pe cari le îndură foile noastre la mersul pe postă, întîrzierea telegra-

melor și scrisorilor mai însemnate adresate ziarelor nemaghiare, și altele și altele.

Voim să arătăm cu fapte, cât adevăr este în cuvintele mai sus spuse ale confrăților noștri unguri, despre »libertatea foilor în Ungaria«. După o statistică întocmită anul trecut, în luna August, în cei din urmă 2 ani și 4 luni, numărul osîndiților politici pentru așazise »delicte politice prin foi«, a fost de 226, osîndiți în total la 181 de ani 3 luni și 6 zile temniță, iar pedepsele în bani și cheltuielile de proces, s'au urcat la suma de 300.000 coroane.

Adăugăm că cu toate aceste prigoniri politice, nu ni-s'a dat să cetim în o foaie ungurească nici-odată un cuvînt de osîndire pentru acest fel de prigonire! Avem însă, dimpotrivă, prilejul zilnic de a ceti în aceleași foi ungurești, care să laudă cu »trecutul plin de pildele luptelor pentru »libertatea tiparului și a gîndirii«, să cetim apeluri adresate ministerului, ca să aplice toată asprimea legilor împotriva noastră, și o mare parte a acestor apeluri ne-a adus noi prigoniri și suferinți!

În asemenea împrejurări, stimaților confrăți, înțelegeți că, a fi gazetar și a face gazetărie în Ungaria, dacă nu sprijini felul acesta de asuprire, și mai ales dacă nu ești Ungur, înseamnă un martiriu (o mucenicie). Sărăcia, temnița, ruina fizică și materială, sunt azi soarta gazetarului nemaghiar, și mai ales român, din Ungaria! Și, culmea, spre a-ți lua și putința, ca să-ți asiguri o retragere după o viață petrecută în muncă grea, în prigoniri vecinice și în temniți, guvernul nu îngăduie formarea unei însoțiri a ziariștilor români, și ori de câte-ori s'a încercat formarea ei, guvernul unguresc n'a întărit statutele noastre, — pentru a ne da pradă mizeriei sigure și a împiedeca să lucrăm și să scriem așa cum sufletele ne dictează!

În felul acesta, veți înțelege stimaților confrăți, cât preț să poate pune pe spusele foilor din Budapesta, care să laudă a fi »ocrotitoarele libertății cuvîntului și a tiparului«. Subt aceste cuvinte să ascunde o viață de asuprire și prigonire, crudă și brutală, a foilor și a gazetarilor nemaghiari din Ungaria. Gazetăria nemaghiară, e dată loviturilor de călău, ale guvernului unguresc, și scopul e de a ne zdrobi și stîrpi cu desăvîrșire, după cum unele ziare românești au și fost nevoite să înceteze, redactorii lor fiind aruncați în temniți și fondurile acestor ziare istovite cu desăvîrșire de pedepsele dictate de judecata maghiară!

Nu ne tînguim, nu ne plîngem și nu cerem ajutorul nimănuia, dar neadevărurile foilor din Budapesta ne-au revoltat prea mult, decît să le putem primi în tăcere. Ele ne-au făcut să vă dezvălim contrarul prea izbitor dintre cuvintele frumoase ale foilor ungurești și dintre adevărul stărilor din Ungaria!

Vă rugăm, ca în folosul adevărului adînc jignit, în interesul cauzei drepte al unor foi și a unui popor întreg, să binevoiți a aduce faptele citate de noi la cunoștința publicului francez, care, într'un nobil avînt de iubire de oameni, a știut, mai mult decît ori-ce altă țară, să arate totdeauna sentimentele de călduroasă dragoste pentru suferințele tuturor asupriților și prigonitilor de ori-unde. Dacă nu veți putea contribui la micirea suferințelor noastre, onorați confrăți, vă rugăm să binevoiți măcar a nu ajuta nici la mărirea lor, dînd crezare vorbelor umflate ale apăsătorilor noștri, cari printr'un vâl de frumoase minciuni, caută să ascundă lumii civilizate starea dureroasă și brutală!

Primiți, Vă rugăm, onoraților confrăți, salutul de frate al foilor românești prigonite din Ungaria.

Ziarele românești din Ungaria:

„*Tribuna*“ din Arad; „*Gazeta Transilvaniei*“ din Brașov; „*Lupta*“ din Budapesta; „*Țara Noastră*“ din Sibiu; „*Libertatea*“ din Orăștie; „*Poporul Român*“ din Budapesta; „*Gazeta de Duminecă*“ din Șimleu; „*Revista politică și literară*“ din Blaj și „*Revista Bistriței*“ din Bistrița.

UNELE—ALTELE

Medicii români din Bucovina

au dat de știre prin o scrisoare în foi, că se alătură la ținuta fraților lor din România și — nu vor veni să iee parte la congresul medical din Budapesta!

— Medicii din Germania sunt și ei supărați rău, că în scrisorile ce au primit, numele orașelor (unele și azi germane) sunt puse numai ungurește și numirile vechi germane înlăturate! E ferbere și printre aceia.

— Medicii *cehi* au zis așa: Congresul nu e al Ungurilor, e al nostru al medicilor din toată lumea, întruniți în societatea noastră. Mergem la congres, că e al nostru, al tuturor și să ține numai din întîmplare în anul acesta în Pesta, — dar la nici un prînz, la nici o sărbătoare, la nici o omenie cu care Ungurii ar voi să îmfunde pe oaspeții sosiți, nu vom lua parte! Ca semn de neplăcere pentru purtarea lor față de frații noștri Slavi (Slovaci și Sirbi) din Ungaria.

— Foile ungurești făcuseră zile trecute gură mare, că s'au înștiințat până acum peste 3000 de medici și până la congres vor fi și 4000, de nu mai știu unde să-i încuartireze. Acum o foaie din Pesta își dă soatele de minciună, spunînd că doar de s'au înștiințat ceva peste 1000 de medici, între cari jumătate-s din Ungaria... Să pare că va ieși lucrul cam neplăcut pentru îngimfații noștri patrioți, ajunși ne-suferiți în toată lumea!

Dr. Vajda între alegători.

Dumineca trecută deputatul cercului Ighiu, dl Dr. Vajda, însoțit de dnii Dr. Mihali și Dr. St. C. Pop, Dr. Aurel Vlad și Dr. Iuliu Maniu, și-a adunat la Zlagna alegătorii și li-a făcut darea de samă asupra stărilor politice din țară și a lucrării deputaților naționaliști în dietă.

Alegătorii și nealegătorii au ascultat cu drag pe deputatul lor și pe ceilalți deputați, — votînd încredere atît deputatului cît și clubului și cerîndu-le să stăruie a să da poporului prin noua lege de alegeri, vot universal adevărat.

Tot poporul s'a depărtat foarte însuflețit de la frumoasa adunare.

Nu e frumos

că nu ne spriginim negustorii noștri!

O plîsoare ne vine din comuna Cr., de pe la Ighiu, că preoții de acolo nu spriginesc deloc pe neguțatorii români din comună, ci mai bucuros își cumpără toate mărunțișurile pentru casă dela Evreii din Ighiu. În 10—12 ani nu au cumpărat de 10 parale dela negustorii români din sat.

Lucru de mirat. Nu spunem cu numele nici satul nici oamenii, crezînd că putem auzi ca mîno știri

mai bune, că dnii preoți români și dela Cr. dau pildă bună poporului român întru spriginirea negustorilor români, și chiar întru încongiurarea străinilor!

Pricina cu religia.

„Tel. Rom.“ dela 26 Aug. publică scrisorile ce s'au schimbat între ministrul Apponyi și Metropolitul Mețianu pentru învățarea religiei și ungurește, din care să vede că lupta e îndirjită. Ministrul stăruie hotărît, Metropolitul a declarat tot atît de hotărît a nu-i putea împlini cererea.

Nu să știe ce va ieși din această nouă și neașteptată pacoste.

Teatru.

Artistul Zah. Bârsan și dna sint iar printre Români dela noi. Dumineca trecută au jucat la Lipova în fața unui public număros din Lipova, Radna și jur, care a aplaudat mult și le-a arătat artiștilor caldă sa mulțumire pentru felul deosebit și mișcător în care joacă.

Nădejdea anului!

Cueuruzul (porumbul) e de jumătate pierdut! Aceasta e știre tristă pe care o aduc foile din București, ca urmare a secetei prea îndelungate ce ținu și mai ține pe aiurea.

— Nutrețurile pentru vite sunt asemenea puține.

— Viile de deal stau fără rod! Guvernul român are de gînd să oprească ieșirea din țară a cueuruzului, — ca să nu ajungă mai încolo poporul țării în lipsă.

Tricolor român pe un stîlp de telegraf...

Ni-să scrie că în noaptea de 5 spre 6 August un necunoscut a pus la Poiana un steag tricolor roșu-galbin-vinăt, pe un stîlp puternic de telegraf, sus la sîrmă, în mijlocul pieței, tîrgului.

Dimineața popor foarte, mult venit la piață, să adunase în jurul steagului și îl privea cu nesaț. Că multor inimi le e drag acel tricolor. Abia pe la orele 8 s'au trezit cei din cancelaria notarială, anume notarul al doilea, un român după născare, și s'a speriat de primordia ce pluteste asupra — patriei, și au dat de știre la gendarmi, cari au venit grăbiți vre-o 3 inși înarmați năzdrăvan, și au început — a păzi steagul românesc, până au găsit un biet servitor comunal care să se sue pe stîlp să iee jos steagul, pe care l'au dus ca pe lucru mare și l'au — arestat, cum de-a cutezat el să fi face în acele frumoase colori românești pe un fir de drat — unguresc? Te miri ce o mai fi de capul lui, — l'or trimite lui Kuth drept „trofeu“ național!

„Nem tudok oláhul“.

Un bun român din părțile Dobrei, cetitor al foii noastre, ne scrie următoarele:

De cite ori nu auzim noi Românii, spunându-ni-se în față cuvinte de batjocură din partea celor ce ne „tund și mulg“? Ne batjocuresc cei ce nu sunt de legea noastră, fiind puși în slujbe grase, dar față cu slujbașii aceștia, siliți de grerul vieții, unii mai înghit amarul căci n'au ce face.

Ne batjocuresc însă pe noi Românii și acei străini de printre noi, cari fac printre noi cele mai grase câștiguri! Și noi de cele mai multe ori, dedați a suferi cuvintele de ocară, nu numai că nu ne întoarcem cu scribă față dela dînșii, ci — le întindem cu umilință creștarul nostru greu câștigat, să-l aibă ei și pe acela...

Un Român de al nostru avea într-o zi o treabă încurcată pe la o bancă jidovească de pe aici. Întinându-mă pe mine, mă roagă bietul Român să mă duc cu el la banca aceea, să descurcăm treaba. Mam dus.

Am căutat pe directorul băncii. Încep a-l întreba în limba română, despre ce și cum e? O fac aceasta și pentru-că îmi iubesc limba maicii mele, dar și pentru ca să înțeleagă țaranul nostru cum îi stă lucrul. Când colo „directorul“ mă întimpină cu cuvintele de ocară asupra neamului românesc: „Nem tudok oláhul“ (Nu știu limba valahă)! O spune asta cu toată nerușinarea aici în limba de românesc, deși el ca om de negoț ar trebui să știe, că în treburi de neguțatorie este o regulă a bunei cuvințe, să vorbești cu cel ce te caută în limba mamei aceluia.

Eșind dela Jidănaș am început să gîndesc: Oare dacă nu s'ar mai duce nici un Român în prăvăliile și în bolțile, unde li-se spun cuvinte de ocară, oare nici atunci n'ar înceta toți trași-împinșii aceștia de a ne batjocuri?!

Ba da!, ar înceta, fiindcă fudulia nu să împacă pentru vreme îndelungată cu buzurarele goale!

Cine-i însă de vină că oamenii noștri sunt batjocuriți, cum sunt, în față? Sigur, că numai noi, căci cei proști dintre noi! Că prietesc ori-ce ocară în tăcere și cu gura plecată! De aceea ar fi timida să ne cumințim odată!

Prinde odată minte, dragă Române, și nu-ți mai da bănuțul tău unui nat, a cărui gură nespărată îți batjocurește cinstea neamului tău!

Gurgol.

Pentru fetele ce voesc să fie bune femei casnice!

— Inștiințare. —

Să aduce la cunoștința onorabilului public român, că cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“ din Sibiu s'au început în 1 Septembrie n. Școala are o secțiune economică și una industrială.

I. Instrucțiunea secțiunii economice (instructoară d-șoara Tulia Bogdan) cuprinde: a) învățămînt practic: pregătirea bucatelor și a pânelor; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățămîntul teoretic: economia de casă, chimia bucatăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Să primesc numai eleve cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale (instructoară d-șoara Virginia Podoabă), cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Doritorii ceară informații mai ample dela Comitetul „Reuniunii femeilor rom. din Sibiu“ care le trimite instrucția tipărită.

O îndrumare.

— Au loc cărțile ungurești în o bibliotecă populară românească? —

Un cetitor ni-să plînge, că învățătorul lor avînd să facă din venitul unei ori mai multor petreceri o bibliotecă cu cărți de cetire pentru popor, a băgat în acea bibliotecă și cărți ungurești, cărți de cetit din școala pentru copii, — lucru pentru care își arată năcazul asupra învățătorului bibliotecar și ne întreabă ce să facă?

Nu putem judeca în deplin lucrul, căci nu știm că bibliotecă aceea ca ce fel de bibliotecă e făcută: școlară ori populară?, și cele 2—3 cărți ungurești le-a cumpărat dl învățător din banii dela petreceri ori le-a căpătat dela cineva de cînstă, și le-a pus acolo mai mult din zelul rău înțeles de a arăta număr mai mare de cărți? Credem că e cazul din urmă. Și mai ales dacă bibliotecă e școlară, apoi numai comitetul parochial ar avea drept a hotărî și asupra bibliotecii.

Omul nemulțumit, adreseze-se către cei chemați, către însuși învățătorul bibliotecar, și ceară cu fruntea ridicată, ca cărțile ungurești fie ele venite și de cînstă, să fie date afară din acea bibliotecă populară românească! Că de fapt n'au ce căuta acolo! Ian' priviți în orice bibliotecă ungurească, și vedeți află-să în ea o singură carte românească? De o miie de ori nu! Doar în a Muzeelor țării. Atunci ce avem noi să dăm bani pe lite-

ratura lor, ca și cum n'am putea arangea pentru popor o bibliotecă cu scrieri românești destule și destul de potrivite?

Drept are fratele nostru din popor că să scribește de vederea cărților ungurești în biblioteca lor populară românească!

Gimnaziul român gr.-or. din Brad.

Inștiințare pentru începerea anul școlar 1909/1910.

Anul școlar 1909/10 să începe la 1 Septembrie st. vechiu 1909.

Părinții cari doresc a-și da copiii acî, să meargă cu ei în cancelaria direcțiunii la 1—3 Septembrie v. spre înmatricularea. Școlarii, cari să înmatriculează pentru întâia dată la gimnaziu, ori la școala primară împreună cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa înaintașă îl vor aduce toții școlarii cari au absolvat clasa ceealaltă în institutul nostru. Examenele de corigență se vor ținea la 16/29 August a. c. cu școlarii cari absolvă cl. VI gimn. precum și cu cei cari vreau să urmeze altundeva; ceilalți vor fi examinați la 31 August v.

În clasa 1 gimnazială să primesc numai școlari cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea.

În școala primară didactrul e 6 coroane pe an și 2 cor. taxă de înscriere.

În clasele gimnaziale școlarii români gr.-or. și gr.-cath. din protopresbiteratele Zarandului și Hălmașgiului, solvesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni și de alte naționalități, și din alte locuri, cite 24 cor., pe an.

Școlarii săraci, sîrguincioși și cu purtare bună, să scutesc de didactru, sau să împărtășesc de ajutoare din fondul „Masa studenților“, sau din alte mijloace.

Doritorii a avea știri mai amănunțite să se adreseze la dl director subst. St. Albu, care le trimite condițiile tipărite.

Din America.

Adunare de societăți culturale.

Societatea Română de binefacere „Columbus“ din Pittsburg, Pa (America-de-Nord), și-a ținut adunarea generală în 11 Iulie condusă de dl președinte Ioan Manciu.

S'a cetit lista membrilor, apoi protocolul de ședințe de pe cele 3 luni trecute.

Dl secretar al comitetului, Ilie Genie, arată că aceasta Uniune înființată în 1906, și încorporată în Nov. 1908, astăzi să bucură, pe lângă marile cheltueli ce a avut, de un frumos fond. Dela 1 Ianuarie până la 1 Iulie 1909, a încasat 243 dolari 30 cenți, spese

193 dol. 50 cenți. Venit total dela înființare a fost de 1386 dolari 31 c., spese 1027 dol. 91 c. În libelul de bancă să află 298 dol. 89 c. La dl cassar 59 dol. 51 c.

După acest raport, adunarea a-proabă toate socotelile cu aclamațiune!

Urmează alegerea noului comitet pe 6 luni viitoare. S'au pus în candidație de președinte: dnii Ioan Manciu, Ilie Genie și Dum. Părvu. Adunarea alege prin vot secret pe dl Ilie Genie de președinte. Noul președinte mulțamește adunării.

Alege apoi de vice-președinte pe dl Ananie Pridon, de secretar scripturistic pe dl Nicolae Cerbu, secretar financiar dl Nicolae Burchia, cassar dl Dum. Părvu. Inspectori: George Schiopu și Mateiu Manciu-lea. Directori: dnii Ananie Pridon, Nic. Burchia și Ioan Manciu, sergenți-de-arme Petru Popa și Gavril Murășan. Membrii în comitet: dnii Marcu Bomfa, Mihai Cioloca, Ioan Dusa, George Giuglea, George Pridon și Simion Dănilă. Membrii în comitetul de bolnavi: Serafim Ac-sente, Alexandru Părvu, Constantin Genie și Ilie Balteșiu; Bibliotecar: Dumitru Părvu; Suplenți: Nicolae Nora și Pavel Cernea.

După alegere dl președinte Genie prin o frumoasă vorbire mulțamește vechiului comitet, rugînd totodată pe noul comitet ales, a lupta cu bărbăție și frățietate între frații Români, pentru binele Societății, și declară adunarea de închisă între urările membrilor să trăiască nou aleșii. Coresp.

Din primejdiile mărilor.

Furtună pe mare. Pe lângă țăr-mul francez al Oceanului-Atlantic a fost zilele trecute furtună mare, care s'a simțit și la Paris. Au sosit știri despre multe nenorociri de corăbii. Lîngă Brest s'a auzit până tîrziu-tîrziu semnele de primejdie ale unei corăbii care trăgea cu tunul cerînd ajutor, dar nu i-s'a putut da. Dela o vreme totul a tăcut, săm-n că s'a scufundat. Dimineata au pescuit două trupuri moarte din apele mării, — și cite vor fi de cari nu să mai știe.

Foi potrivite pentru popor sunt:

„Libertatea“

cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“

pentru cari deschidem abonament și pe jumătatea a doua a anului 1909, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi e: 8 cor. pe an! Plugarilor să dau cu preț scăzut la 5 cor. pe an. Pe jumătate de an: 4 cor., țăranilor 2 cor. 50 fil.

Pentru America 2 și jumătate dolari pe an!

Comori pentru streini.

Sub firma „*Ozokerit*” să înființeze în Budapesta o societate pe acții, cu capital de 100.000 cor. (500 acții de câte 200 cor.), pentru exploatarea (folosirea) pământului rășinos, descoperit în satul *Cetea* de lângă *Teiuș*. Intemeitorii societății sunt *Dr. Szabó Imre*, avocat; *Glück Iozsef*, director de fabrică; *Diamant Samu*, comerciant în Budapesta; *Benedek Lajos*, proprietar în *Vințul-de-jos*.

Invățați anume chemați au dovedit că să află multă ozocherită în hotarul comunei numite. Și cum rășina aceasta să află totdeauna în vecinătate de *petroleum*: intemeitorii societății sunt siguri, că făcând săpături mai adânci — vor da de izvoare de petrol.

Știrea poate fi inveselitoare pentru locuitorii toți Români, din *Cetea* și din satele învecinate. Dar poate fi și întristătoare, căci mulți își vor fi vîndut deja, pe prețuri mici, locuri întinse, despre cari nici nu visau că ascund bogății în sinul lor, ba nici de numele ozocheritei nu vor mai fi auzit.

Așa e cu noi. Cele mai multe mine (băi) din *Transilvania* sunt descoperite de Români. Totuși aceștia nu află nici o mulțumire dela conducătorii minelor, ba sunt cei urgișiți pretutindeni! Că directori, subdirector, ingineri chimiști, contabili, inspectori și alți slujbași cu plăți grase, ba și muncitori cu plăți mai de-dai-Doamne, să aduc din toate părțile lumii, din toate neamurile, numai Români dela noi — nu.¹⁾ Astfel desprețuți pe tot locul și în alt chip neștiindu-se ferici, nu e mirare că băieții de Român, cum miroasă un pic de latinească în citeva clase gimnaziale, rîvnesc la dascălie și popie, pentru-ca în timpul mai nou să fie amenințați a rămînea pe drumuri și cu dascălia...

Trebue să curmăm răul până ce nu apucă a ne doborî! Trăbue să ne îndreptăm măcar copii spre carierele libere și bănoase ale industriei și negoțului! Căci dacă noi nu pricepem mult din îndeletnicirile acesteia, iar pe copiii nostri iarăși nu-i vom învăța decît dascălitul pe limba ungurească, — a-

¹⁾ Vorbesc și din pățania proprie, intrucît eu însumi fiind pregătit pentru chimia industrială și contabilitate cercat-am ani de-a rîndul să apuc undeva la băiușag sau la fabrici — dar pretutindeni locurile erau ocupate de streini: din Polonia, din Boemia, din Germania, din Belgia și din alte țeri...

poi putem avea tot grădini cu izvoare de petrol și cu ozocherită, căci din partea noastră vom da din umeri, cînd ne vor lămuri străinii asupra bogățiilor, ce stăteau ascunse în pământul nostru, bogății de care nici de nume nu le-am auzit. De sine înțeles, că străinii le scot spre folosul lor și nu spre al nostru.

În cazul nostru, aș putea pune întrebarea, că știu oare cărturarii nostri ceva despre ozocherită?

Răspunsul ar fi, că — cei mai mulți nu știu nimic, cu toate că și învățați Români, chimiști și geologi din România, au scris destul despre ozocherită și rășinele înrudite, precum succinul sau kihlimbarul, romanita, simetita, retinitele, etc. Astfel sunt vestiții chimiști *Dr. Istrati*, profesor în *București*; *Petru Poni*, profesor în *Iași*; mineralogul *Mrazec* și geologul *Munteanu-Murgoci*, iarăș din *București*, și alții.

Ozecherita e o ceară de pămînt, sau ceară de munte, cum zic *Nemții*. Mineral fără formă (amorf), de culoare verzue-murdară sau de culoare cenușie. Miroasă a petrol. Să topește la gradele 60—98. Conștă din hidrogen și cărbune. Prin destilație (înfierbîntare în vase închise) ne dă ceară minerală, cerezină, parafină pentru luminări, oleiuri de luminat, fiind astfel foarte prețioasă din punct de vedere industrial.

Să află în *Galiția*, *Moldova*, pe peninsule *Apscheron* (Marea *Caspică*) și în *Turmenia* (între Marea *Caspică* și *Lacul Aral*)

*

Să dovedim acuma, că cele mai multe mine cuprinzătoare de bogății, din *Transilvania*, au fost descoperite de... Români! Nu înțelegem cele de pe vremea strămoșilor noștri Români, ci numai pe cele de obîrșie mai nouă.

Astfel prin 1780 să cunoșteau foarte bine și să lucrau minele de aramă dela *Bălan*, în valea *Oltului*, la poalele piscului *Egyeskó* (Piatra singuratică). Acela, care a descoperit mai întii aceasta bogăție, a fost un Român, un amărit păstor de capre, cu numele *Ioan Oprea*, de loc din satul *Timafalău*, de lângă *Cristurul-săsesc*. El a zărit pe coastele unei stînci cea dintîiu urmă de aramă. Arătîndu-o deregătorilor, aceștia a îndemnat Stăpînirea să deschidă aici mine, pe cari însă peste cîțiva ani le-a vîndut la singuratici.

Zice-se că Stăpînirea a dat

lui *Oprea* pentru descoperirea sa norocoasă, câte o cinste de 80 fl. la an. Nu peste mult, *Oprea* și-a perdut diploma de dăruire și la 1835—6 a mers de două ori, pe jos, până la *Viena*, ca să i-se dea altă scrisoare. Dar — înzadar! Căci nu a mai putut căpăta altă diplomă. Și astfel a murit tot sărac bietul păstor, care îmbogățise țara cu o astfel de baie, singura baie de aramă în toată *Transilvania*!

Valea-*Jiurilor*, dela granița României, e vestită pentru frumseța munților și pentru bogăția de cărbuni de piatră (mai corect: lignit, nemțește: *Braunkohle*, ungurește: *barnaszén*). Straturile de cărbune să resfiră dela *Petrila* și *Jieț* pe Valea-*Jiului* unguresc și de-alungul *Jiului* românesc până la *Cîmpul-lui-Neag*, pe o întindere de 46 km. în lungime, 5—6 km. lățime și 430—730 metri adîncime. Pe ici, pe colo, straturile sunt împinse spre margini, încît ies afară de sub pămînt.

Ei bine, păturile aceste de cărbuni le cunoșteau Români din timpuri mai vechi. Istoricii ne spun, că la 1782 s'au aprins cărbuni de aceștia și au ars mai multă vreme. Generalul *Laudon* a dat foc la o gramadă de cărbuni, în Valea-*Arsă*, și prin aceasta a spăriat *Turcii*, cari năvăliseră în Valea-*Jiului*.

Exploatarea (lucrarea) regulată a bogățiilor amintite, au început-o abia prin 1840 frații *Hoffmann* și *Carol Maderspach*, într'un timp, cînd transportul și vînzarea cărbunilor întîmpinau greutăți de necrezut. În 1869, după deshiderea celei dintii căi ferate din *Transilvania*, s'au apucat de lucru *Erariul* și *Societatea* minieră din *Brașov*.

În 1879, societatea brașoveană ia cu arîndă și băile erariale, lucrînd singură până în 1894.

În acest an *Societatea* pe acții „*Salgotorján—Valea-Jiului*” răscumpără acțiunile *Societății* din *Brașov* și urmează mai departe arînda dela *Erar*.

Pe cît știu, astăzi să dă luptă între *Erar* și *Societate*, pentru stăpînirea nețarmurită a tuturor băilor din ținutul acesta.

Urmarea dezvoltării frumoase a industriei miniere a fost, că pe Valea-*Jiurilor* s'au adunat mii de străini, din toate părțile, dînd îndărăt pe Români baștinași. Astfel *Petroșenii*, la început o mică colonie a unor oameni din *Pietroș*, dela gura *Streiului*, s'au făcut astăzi un adevărat oraș plin de viață, de praf de cărbune și de negustori evrei! Tot

asa s'au ridicat *Vulcanul* și *Lupenii*.

Neamul nostru însă abia să bucură de folosul, ce-l poate cîștiga ca muncitor de rînd. *Slujbași* tocmiți mai statornic, abia avem, iar Români în locuri mai de cinste (la conducere, inginerit, contabilitate) nu știu să fie vr'unul! Poate vr'un renegat.

Băile de aur dela *Săcărîmb*, le-a descoperit *Ion Ormindean*, un păstor al familiei *Barcsay*, în 1746. Acest păstor a aflat în pădurea numită „*Săcărîmb*” a comunei *Nojag*, mai multe pietri, cari i-să păreau de preț. Le-a dus la cohul din *Hondol*, dar conducătorul de aici, cu numele *Ludovic Born*, îl lua peste picior. Dar la stăruințele repețite ale lui *Ormindean*, s'a răsgîndit să examineze pietrele, ce i-le aducea. Și spre marea lui mirare, a aflat în ele aur curat! Indată s'a pus pe lucru, și fiindcă proprietarii locurilor cu pietrișul prețios „nu voiau să se încurce cu băieșag”. *Born* s'a întovărășit cu oficerii de tunari din *Alba-Iulia* (grof *Wildburg*, grof *Sallis*, *Mitrowsky* și alții) pentru exploatarea terenului și în curînd a deschis baia-*Maria*, ce să vede și azi de-asupra pieței din *Săcărîmb*. În cîți-va ani li-s'au răsplătit toate cheltuelile, încît în 1750 au deschis a doua baie, numită *Iosif*. De aici încolo progresul a fost treptat, până în zilele noastre, cînd vinele de aur sunt pe sfîrșite.

Și pe aici, muncitori de rînd vor fi fost și mai sunt destui Români, dar în slujbe de cinste și bine plătite — rari ca corbi albi!

Gavril Todica.

Jertfa agenților streini.

— Pentru cumpărătorii de mașini. —

În foile din *Pesta* dela 22 Augustim, că tribunalul din *Pesta* a avut să judece zilele trecute asupra unor înșălători foarte primejdioși.

Încă prin *Maiu* acel tribunal, pe temeiul unor arătări venite la el, a arestat pe un anumit *Otto Beck*, care era agent călător, ca vînzător de mașini economice pe sate. El era trimisul unei fabrici din *Pesta*, și vindea oamenii mașini de tot felul, lufă dela ei în loc de bani, cambii (vecsele). Ci cambiile în loc să le trimiță la fabrică, el le răscumpăra la diferite bănci, care dădeau bani pe ele, aflînd că cei subscriși au cu ce le plăti. Fabrica nu știa de tot lucrul și firește nu trimetea mașina și așa oamenii neprimind marfa, credeau că nici nu-s date!

nimănui nimic. Cînd colo peste jumătate de an dela subscrierea cambiului, iaca să pomeni omul cu provocare dela banca unde i-să afla cambiul, că: hai și-'l plătește! Omul, de unde să vree să-'l plătească, că doar marfa pentru care el a dat cambiul, n'a primit'o! Ci la judecată asta nu să întreabă, ci că drept e că ai scris acel cambiu ori nu? poți a-deveri că nu-'i scrisoarea ta? poți jura că n'ai scris? Nu poți. Așadar plătește, — și-apoi prește tu pe acela care ți-a băgat cambiul la bancă și marfa nu ți-a trimis'o!

În felul acesta s'a trezit păgubit proprietarul Martin Bene din Ghiriș (pe Arieș) cu 4000 cor., apoi George Sava din Ôtvôșfalva cu 9200 cor., Mișak Janoș din Somos cu 8000 cor., Borincz Janoș din Gôrbed cu 1800 cor., și alții.

Românii noștri ce să învețe din asta? Aceea, că să nu să deie tîrgului cu ori-ce adus de vînt prin satele noastre, ci și dacă vede că-'i imbie marfă pe care i-ar plăcea s'o aibă, apoi facă tîrgul, dar nu deie dela mână nici o scrisoare, și mai ales nici un cambiu, până nu face întrebare la un domn român de încredere, de-o fi în loc, bine, de unde nu, la unul din orașul mai apropiat. Să-'i spună ce fel de firmă (fabrică ori negustorie) e aceea, a cărei agent l'a căutat? Și numai dacă află că e o firmă vrednică de credință, — atunci să-'i ceară mășina cutare, pe care agentul i-a arătat'o și a și lăsat'o în prețul cutare. Și apoi scrisoarea și cambiul să le trimită de-adreptul la firmă, să nu'l deie în mîna străinului.

Foile noastre încă dau bucuroși știri despre bunătatea fimelor dela cari oamenii noștri să cumpere cu încredere.

Goreșpondență.

Oameni rătăciți.

Vințul-de-jos, 9 August 1909.

În comuna Sibîșani, delîngă Vințul-de-jos, până acum poporul a susținut școală confesională, și i-a fost spre laudă și mîngăiere. Plata de 600 cor. s'a plătit: 400 cor. din repartitie și 200 dela Consistorul din Sibiu.

Acum cînd a trebuit să se întregească salarul învățătoresc după legea cea nouă, poporul a ridicat repartitia la 600 cor. și Consistorul a ridicat ajutorul la 400 cor.

Până aci toate au fost bune și în ordine. Acum în vara asta însă, cine, cine nu, a îndemnat și amăgîț poporul nostru din Sibîșani, ca să nu mai susțină școala confesională și să ceară școală de stat.

Protopopul gr.-or. al Sebeșului dl Sergiu Medean a ieșit de două

ori la fața locului pentru alegerea de învățător, dar *poporul nici n'a voit să audă de alegere*, ci a făcut rescoală în potriva școalei confesionale, cerînd ca protopopul să ieie protocol, că ei nu mai susțin școală, ci să facă statul școală!

Protopopul nu li-a putut împlini această cerere scrintită, dar a fost nevoit, din pricina tulburărilor să închidă (disolve) sinodul.

După asta o parte din poporul rătăcit, a plecat la inspectorul regesc de școale la Aiud, cu jalbă contra protopopului, că nu le-a făcut pe voel

Mai auzit-ați oameni buni, ca să pîrască poporul pe conducătorii sei, la inimizii neamului, pentru-că voesc să-l țină la lumina neamului lui, la legea și limba lui, pentru-că vor să-l conducă pe calea singură adevărată?

Nu să tem acești oameni nemulțămitori, de urgia lui Dzeu, și că fiii și nepoții îi vor blăstăma, pentru-că au lăpădat, ba au *vin-dut* ce au avut mai scump: *vatra legii și limbii strămoșești?*

Nu văd acești rătăciți, că voesc un lucru, pentru care se vor căi amar? și că nepretinii limbii și legii noastre, tot într'acolo să zbat ca să le răpună! Acolo am ajuns, ca să le dăm noi gata pe tîpsie?

Trage-vă-ți seama, rătăciților, până nu e prea tîrziu! Școală de stat vi-să poate da și *dacă nu o cereți voi*; dar școala confesională, școala în care limba voastră să mai fie cînsită și cultivată, dacă o închideți odată, nu o veți mai deschide în veci!

X.

Sat fără — crîsmă!

Ori-ce comună, fie cît de mică, își are crîșma sa. Biserica și școală să poate să nu aibă, dar crîșmuța ei, de bună samă o are fiecare sătuleț... Ci iată un sat vrednic de scos la iveală! E satul *Mesentea*, — o comună drăgălașă la poalele Munților apuseni lîngă *Teiuș* (comit. Albei de jos), care de vre-o trei săptămîni = *nu are „făgădău“!*

A fost, nu-'i vorba, o crîsmă în sat, dar proprietarului aceleia atît i-a mers de „bine“ cu ea, încît nici darea nu și-a putut-o plăti, și așa finanții i-au detras licența de beuturi.

Ceea-ce mă indeamnă însă să vă scriu aceste șire, este împrejurarea, că: nu să poate închipi un lucru mai bun și de treabă ca și un sat fără crîsmă. Dumineca mai ales, și în sîrbători, oamenii în loc să infunde crîșma, stau frumos după eșitul din biserică, grupuri pe uliță și sfătuesc unii cu alții despre cele multe năcazuri, unii cetesc din gazete, și așa un aier de adevărată sîrbătoare să simte prin comună.

Tineretul merge la jocul sau hora sa, iar în spre sară nu mai năpădește de nou la crîsmă ca

până aci; ce să respiră frumos pe la casele lor, fără răcnete, fără larmă, și Doamne, ce bine le mai șede! Cît de frumoasă e trezvia și cuviința ce să poate vedea într'o comună fără crîsmă! Să zvo-nește însă, că vr'o doi inși ar fi înaintat rugare direcției financiare din Aiud, ca să capete adecă unul din ei iarăș licența de beuturi. Dar cei mulți și buni au scris o rugare cătră numita direcție financiară, că *pentru satul nostru Mesentea să nu mai deie nimănui nici o licență de beuturi*, că nouă nu ne mai trebuie „făgădău“ în sat! Și ce este mai frumos: *aproape toți sâtenii sunt contrari crîșmei*, și nu mai vreau să o aibă în comună!

Iar între astfel de împrejurări, și cel-ce ar mai căpăta „licența“, — de foame poate pieri cu ea!

Ochiu treaz.

NOUȚĂȚI

Pentru postul de senator orășenesc la Orăștie, în locul regretatului Daniil David, au concurat pîn'acum, pe cît aflăm, vre-o 7 inși: dnii Remus Dobo, Severin Procinkievici, Ioan Jantea, I. Neumann, I. David, Iul. Florea, E. Müller, și cîți vor concura în ziua din urmă. Să prevadă o luptă inier-santă în jurul acestui post, rezervat prin pactul dintre naționalitățile din loc, pe sama unui Român. Clubul român din loc n'a luat încă hotărîre că pe cine să recomande din partea sa mai ales.

Protopopul gr.-or. al Geoagiului, dl Ioan Popovici va fi instalat în oficiul său în ziua de Stă-Mărie prin un trimis al consistorului din Sibiu. Fie în zi cu noroc și însemneze aceasta un pas spre înălțare și avînt pentru comunele române de pe Valea-Geoagiului, grupate acum în acest protopopiat nou!

Deși tîrziu de tot, după o secetă îndelungată care a nimicit aproape de tot nădejtile economilor în roada mulțumitoare a anului de față, — s'a îndurat Dzeu și de noi cu ploii. Mercuri a început a ploua și pe la Orăștie și asupra împregiurimilor, până la mari depărtări.

Sfințire de școală și festivități. Senatul școlastic gr.-cat din Feldru invită la actul sfințirii noului edificiu școlar, care să va îndeplini Sîmbătă la 28 August 1909, și la banchetul ce să va ținea la 1 oră p. m., în sala cea mare a noului edificiu școlar, precum și la *concert-teatru și petrecerea cu joc*, ce va urma seara la 8 ore. Venitul curat e destinat în favorul școalei gr.-cat. din loc. În 28 și 29 să va ținea și adunarea gene-

rală a reuniunii inv. gr.-cat. „Mariana“.

A 4-a expoziție de copii voește s'o aranjeze „Reuniunea rom. de agricultură din comit. Sibiuului“. E în pertractări cu comuna Orlat să primească a o arangea ea.

Vagon de postă, aprins. În 20 Aug. sara la 11 ore a sosit un tren despre Pesta la Oradea mare De-odată cei din gară bagă de samă că vagonul de postă a luat foc! Și conductul de apă din oraș fiind închis peste noapte, n'aveau cu ce stînge focul! Abia s'au putut ajuta cu apa din unele mașini de rezervă. *Multe pachete cu scrisori au ars.*

Cununie. Gabăr Lazăr și Florica Susan își vor sîrba cununia Duminecă, 29 Aug. n. c. în biserică gr.-or. din Băița.

— Dl Nicola Lugojan și dșoara Marta Colariu anunță sîrbarea cununiei lor, care va avea loc în 29 Aug. n. în biserică gr.-cat. din Parța.

— Dl Moise Cențu, inv. și dș Elisaveta Cențu vestesc sîrbarea religioasă a cununiei lor, ce să va sîvîrși Duminecă, în 23 August v. în biserică gr.-or. din Șirnea.

— Dl Emil Sas, teol. abs. și dșoara Aurora Popescu, își vestesc cununia, ce să va sîrba la 12 Sept. n. în biserică gr.-cat. din Rafna. Felicitări tinerilor părechi!

Petreceri.

— Producțiune teatrală împreunată cu cîntări și joc arangiază tinerimea rom. din *Cebea* la St. Mărie 1909, în Ospătăria comunală din loc. Venitul curat e destinat *fondului gimnaziului român din Brad*. Suprasolviri a să trimită la dl cassar: *Iosif Tisu*, preot.

— Petrecere de vară arangiază comit. paroch. gr.-cat. din Zdrapți la St. Mărie 1909, în ospătăria dlui Oprîșa Foltin din Criștior. Venitul e destinat biser. gr.-cat. din Zdrapți.

— Petrecere de vară arangiază Societ. cojocarilor din Hunedoara Duminecă, 29 Aug. n. c. în grădina dlui Strauss. Venitul e destinat pentru renovarea carului funebral al societății.

Ofițeri de corăbii, inecați. Căpitanul corăbiei „Kékes“ a societății ungare de navigație pe Dunăre Elemer Pap Dobozy, și cîrmaciul și manipulantul aceleiaș corbii, să duceau în 19 Aug. cu luntrea pe Dunăre aproape de stația de corăbii dela Baziaș, cînd iacă vaporul „Margit“ venea despre Orșova pe Dunăre în sus; s'a oprit și el aci un pic. Cei trei ofițeri de pe luntre și-au acățat luntrea lor de coada vaporului „Margit“ ca să-'i tragă și pe ei. Căpitanul corăbiei a protestat contra acățării luntrei de corabia lui,

s'a chiar certat cu corăbierii luntrii, dar n'a plătit nimic, ei nu voiau să se desfacă! Corabia, ne-avînd multă vreme de ceartă, a plecat. N'a trecut însă mult și luntrea, izbită în toate lăturile de valurile mării ce vaporul făcea după sine, s'a răsturnat și toți cei din ea au căzut în Dunăre! Vaporul s'a oprit și-a slobozit luntrițe de scăpare după ei și pe căpitanul Dobozy l'au și putut mlntul, ear ceialaltii doi s'au scufundat sub valuri și s'au înecat înainte de a putea ajunge la ei.

La G.-Hodac tineretul din comună s'a înjghebat, foarte cuminte, la stăruința dlui inv. Z. Frandea, în cor bisericesc și să pregătesc a să produce frumos cu cîntări în biserică. Au pus cu o cale temeiului unei biblioteci populare, pentru carea, neavînd mijloace deajuns, roagă pe dnii autori a le trimite cîte-o carte de cînte. — (Adresa: Const. Harșan, G.-Hodák, p. Görg.-Szt-Imre.

Logodnă. Dș. Anuța Pop din Urca-de-cîmp și dl Ioan Blaga din Ghirișul-rom., fidanțați.

Adunare și petrecere. Inteligența rom. din M.-Ludoș și jur învită la Petrecerea de vară ce o va arangea în 12 Sept. n. în salele hotelului „Central“ din loc. Venitul curat e destinat în favorul școlii gr.-cat. din loc. Cu ocaziunea aceasta să va ținea și adunarea „desp. XXV. al Asociațiunii“, în școala gr.-cat. din loc la 4 ore p. m.

— Concert și petrecere să dau cu ocaziunea adunării cercului Oșorheiu al „Asociațiunii“, Duminecă în 29 August n. în școala gr.-cat. din Sînmărtinul-de-Cîmpie. Concertează teologi și stud. de Blaj la ora 3 d. a. Venitul curat e destinat pentru Iconostasul bisericii gr.-cat. din loc.

— „Reuniunea de cetire și cîntări“ din Ciclova-mont. invită la Concertul împreună cu Teatru ce îl va arangea la Stă-Mărie în localul „Berăriei“ din localitate. Venitul e destinat bibliotecii. După producție, joc.

Instrument pentru a ști unde este apă în pămînt. Intr'o foaie austriacă s'a adus de curînd o dare de seamă despre un instrument de găsit apă, iscodit în Anglia. Acest instrument e foarte simplu și cu ajutorul lui poate afla ori-cine, dacă într'un anumit loc sub pămînt să află apă ori nu? Instrumentul arată ființa de isvoare subpămîntene până la o afunzime de 1000 picioare. Putința asta a lui să întemeiază pe puterea curenților electrice, cari circulă într'una între pămînt și aer și sunt mai puternici în apropierea cursurilor de apă subpămîntene, acestea fiind până la un anumit grad înzestrate cu atragere și electricitate. Dacă să află un isvor sub locul unde e așezat instrumentul, acul lui începe să se miște. În locul unde mișcarea acului e puternică, săpăturile pentru fîntină pot fi începute. Cînd acul rămîne nemîșcat, e ca și sigur, că sub locul acela nu să află nici un isvor. Cercetările trebuiesc urmate în orele de dimineață și în întîiele ore de după amiază, pentrucă atunci sunt mai puternice curențele electrice. Ziua

de asemenea să fie frumoasă, limpede, căci instrumentul lucrează cu mai puțină acurateță cînd aerul e încărcat de umezeală.

POSTA REDACȚIEI

— Mulțumite publice, nu dăm în foaie decît între inserțiuni, pe lingă taxă potrivită, de 2—3 cor. de una.

Ds. G. S. în *Hondol*. Dacă ne trimiți așa o știre-fleac, ce n'are loc în foi, — cel puțin plătește scrisoarea la postă. Am plătit noi 20 fil. și în scrisoare o știre ce n'ai ce face cu ea.

Dsale I. *Limb.* în *Sibiiu*. Mulțumim de părerea bună ce ni-o arăți pentru foi. Cele cetite în aceste foi, de-ar fi și urmate în viața de toți cetitorii lor, — bine ar fi de noi Românii de toți și încă repede. Cetiți și luați la inimă ce cetiți!

Dsale *Zah. L.* în *Cubin*. Mandatul dtale dacă după „cinci“ ai scris și *ot*, a fost bun. Era dator a-l primi. Trebuia să-i ceri cartea-de plînsori să scrii în ea la direcțiune.

Dsale *V. R.* în *Petrifaldū*. Purtarea dlui protopop a fost după lege. Dacă la întia votare nici unul n'a căpătat mai mult de jumătatea voturilor date, n'a putut vesti ca „ales“ pe cel cu voturi mai multe, cia trebuit să facă alegere de nou între cei doi cu voturi mai multe. Că apoi la noua votare cel de al doilea a căpătat mai multe voturi, — a fost treaba și voia alegătorilor, nu a protopopului. El nu e de vină.

Dare de samă.

Până la 14 Iulie 1909 au binevoit a dărui bisericii gr.-or. rom. din Iliu-Mureșană pentru edificarea școlii nouă, următorii:

Institutele: „Vatra“ Cluj, „Vla-deasa“ Huiedin, „Iladiana“ Racașdia, „Steaua“ Petre-Română, „Inst. de credit“ Sasca, „Păstorul“ Timișoara, „Sebeșana“ Caransebeș, „Sercaiana“ Șarcani, „Insoțire pentru val. laptelui“ Seliste, „Poporul“ Lugoj, „Sebeșana“ Sebeș, „Frățieta-tea“ Sadu, „Mercur“ Năsăud, „Concordia“ Năsăud, „Furnica“ Făgăraș, „Selegeana“ Jibău, „Asociațiunea Persielu“ Chiuzbaia, „Vulturul“ Tușnad, „Mielul“ Poiana, „Cîrtișoreana“ Streja-Cîrtișoara, „Nera“ Bozovici, „Cordiana“ Fofeld, „Codreana“ Băzești, „Banca Poporală“ Zagra, „Detunata“ Bucium, „Frăția“ Agnita, „Iulia“ Alba-Iulia, „Comuna“ Căvaran, „Oravițana“ Oravița, „Bocșana“ Bocșa, „Drăganul“ Beiuș, „Insoțire de credit“ Paloș, „Bistrițana“ Bistrița, „Albina“ Sibiiu, „Brădetul“ Orlat, „Piatra“ Teiuș, „Luceafărul“ Virșet, „Buciumana“ Bucium-Poieni, „Doina“ Cîmpeni, „Insoț. de credit“ Agerbici, „Coroana“ Bistrița, „Auraria“ Abrud, „Insoțire de credit“ Eciliu, „Reuniune de împrumut“ Ilva-Mare, „Economul“ Cluj, „Biho-reana“ Oradea-Mare, „Poporul“ Săliște, „Mureșanul“ Radna, „Noiana“ Satul-Român, „Insoțire de credit“ Pianul-de-jos, „Mărgineana“ Poiana, „Aurora“ Năsăud, „Venețiana“ Vin-tul-de-jos, „Isvorul“ Sîn-Georgiul-Românesc, „Hunedoara“ Deva, „Crișana“ Brad, „Geogeană“ Geoagiu, „Bănățana“ Bucoveți, cîte 2 cor. = 106 cor.

Doamnele: Elena Stroia, Sibiiu, Eugenia Preda din Avrig, Lucreția Criste, Dobra, cîte 2 cor. = 6 cor.

Domnișoarele: Dr. Nora Leményi, Sibiiu și Letiția Leșnican, Dobra cîte 2 cor. = cor. 4.

Domnii: Ștefan Chiriloviciu, notar comunal, Ludovic Chiriloviciu, v.-notar, Nicolau Imbre, Mitru Nedă, Teodor Ianoșiu economi și Ioan Avram paroch în Mișca, Dr. Liviu Tămășdan, adv. în Arad, Dr. Ioan Moșoiu, adv. în Brașov, Dr. Nic. Manoiu, adv. în Brașov, Dr.

Dr. Andrei Pop, adv. în Huiedin, Dr. Victor Poruțiu, adv. în Cluj, Dr. Virgil Bogdan, adv. în Arad, Dr. Ioan Suci, adv. în Arad, Dr. Teodor Mihali, adv. și dep. dietal în Dej, Ioan Lenger, avocat în Brașov, Dionisie Roman, adv. în Mediaș, Dr. Dimitrie Goliciu, adv. în Lugoj, Aureliu Varga, paroch în Socodor, Dr. Aurel Lazar, adv. în Oradea-M., Dr. Ioan Nedelcu, adv. în Buziaș, Dr. Teofil Dragoș, adv. în Baia Mare, Dr. Iuliu Maniu, adv. în Blaj, Dr. George David, adv. în Abrud, Dr. Rubin Patița adv. în Alba-Iulia, George Feier, adv. în Boroșineu, Mihai Veliciu adv. în Chișineu, Dr. Caius Bredicean, adv. în Lugoj, Dr. Tit Mălai, adv. în Biserica-Albă, Dr. Ioan Popoviciu adv. în Făget, Dr. George Martinescu, adv. în Lugoj, Iului Popescu, în Sibiiu, Ioan Petruți, notar în Clujineu, Dr. Vincentiu Marcoviciu, adv. în Nădlac, Dr. Iustin Ardelean, adv. în Oradea-M., Dr. Laurențiu Pop, adv. în Abrud, Parteniu Cosma dir. de bancă în Sibiiu, Dr. Nicolae Poienar, adv. în Aleșd, Gregoriu Pletos, prof. Năsăud, Nicolae Bentea, bunc. în Sibiiu, Dr. Octavian Russu, adv. în Sibiiu, Emil Comanescu, funț. și Emil Pinciu, funț. în Sibiiu, Dr. Teodor Papp, adv. în Hălmagiu, Dr. George Dobrin, adv. în Lugoj, Dr. Nicolae Ionescu, adv. în Caransebeș, Dr. Ioan Dordea, adv. în Ocna Sibiiului, Iosif Lissai, funț. în Sibiiu, Ioan Vătășan, funț. în Sibiiu, Dr. Emil Monția, adv. în Șiria, Dr. George Popa, adv. în Buteni, Dr. Iustin Petruțiu, adv. în Chișineu, Dr. Aurel Crișan, adv. în Aradul-nou, Dr. Lucian Borcea, adv. în Sibiiu, Dr. Ioan Nedelcu, adv. în Oravița, Dr. Cornel Iancu, adv. în Arad, Dr. Alexandru Coca, adv. în Sasca, Dr. Lazar Ghebeș, adv. în Pecica, Teodor Fălcușan, econom în Sîntea, Pavel Rotariu adv. Timișoara, Vasilie Papp adv. în Arad, Dr. Ilie Popescu, adv. în Regin, Dr. Augustin Chețian, adv. în Regin, Dr. Gavril Buzura, adv. în Lapuș, Dr. Ioan Nemet adv. în Arad, Dr. Octavian Utalea, adv. în Rodna-Veche, Dr. Traian Morcan, adv. în Cîmpeni, Dr. Nicolae Petra, adv. în Săliște, Dr. Longin Dionis, adv. în Buteni, Teodor Mangu, inv. în Vădaș, Dr. Ioan Budințan, adv. în Beregsău, Dr. Ilie Trăilă, adv. în Oravița, Dr. Traian Sîncal adv. în Vinga, Dr. Nicolae Găroi, adv. în Zernești, Dr. Iustin Popp, Tinca, Dr. Aurel Novac adv. în Pecica, Dr. Constantin Crăciunescu adv. în Timișoara, Emilian Ungurean, adv. în Timișoara, Dr. Ioan Ciordaș, adv. în Beiuș, Dr. Simion Butean adv. în Șomecuta, Anastasiu Boiu, cassar în Sibiiu, Dr. Petru Cornean, adv. în Oravița, Dr. Aurel Vălean adv. în Lugoj, Dr. Vasilie Pachone, adv. în Bistrița, Ioan Simu, paroch în Abrud, — fiecare cîte 2 cor. (Va urma).

Dare de seamă.

La *scrata teatrală muzicală* arangeată în 1 August st. n. a. c. din partea studențimei române din Sebeșul-săsesc au suprăsolvit următorii domni: T. Pomuțiu 3 cor., dna Luculețiu, A. David, preot, M. Grecu, notar, N. Velțan, funț. c. r. în penz. și T. Morariu, preot, cîte 2 cor.; N. Frățilă, funț. de bancă și S. Opincariu, cîte 80 bani; V. Săbăduș, comerciant 40 b., Sim. Bădilă 30 b., Iosof, Crăciun, cîte 20 b. Sau încasat 290 cor. 70 b., spe-sele au fost de 268 cor. 68 b., re-

zultă un venit curat de 22 cor. 2 b., care sumă s'a alăturat la „Fondul pentru înființarea unei biblioteci publice române în Sebeșul-săsesc“.

Rugăm pe toți participanții și marinimosii contribuatori să primească și pe această cale călduroase mulțumite și să ne dea și de altădată binevoitorul sprijin, ca să ne putem ajunge cît mai curînd scopul: o bibliotecă publică română în Sebeșul-săsesc.

Sebeșul-săsesc, la 7 Aug. n. 1909.

Pentru comitet:

V. David, P. Chirca, Z. Maniu, stud. iur. matur. cand. med.

O bonă.

Pentru o familie bună din Orăștie, să caută o bonă, crescătoare lingă un copilăș de 2 ani.

Condițiile de angajare după înțelegere. (0) 1—3

Cele doritoare a ocupa acest loc, să scrie la Administrația foii, care va preda adresa la familia respectivă.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenabilul Consistoriu Archiepescan Nr. 8765/școl din 23 Iulie a. c., să dă în întreprindere pe cale de licitațiune publice minuendă, zidirea școlii gr.-or. din Ludești-Costești, protoprezbiteratul Orăștiei.

Materialul necesar precum: cărămida, piatra, năsipul, lemnul de clădire, îl prestează comunele.

Licitațiunea să va ținea Duminecă, în 5 Septembrie st. n. a. c., la 1 oră p. m., în cancelaria oficiului parochial.

Prețul strigării: 9335 cor. 87 fil.

Licitanții înainte de începerea licitațiunii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, sau în hirtii de valoare. Ofertele închise au a să înainta oficiului parochial până la 11 ore a. m., în ziua licitațiunii.

Comitetului parochial îi stă în drept a concede pe ori-cine cu lucrarea și dintre minus-oferenți.

Planul și preliminarul de spese și condițiunile să pot vedea la oficiul parochial din Ludești.

Ludești, la 6/19 August 1909.

Comitetul parochial:

Vasilie Botean, Vasile Gavriloi, paroch și pres. notar.

(448) 1—1

Unicul restaurant român în Blaj.

AVIZ.

Subsemnatul preluînd restaurantul „La Strugurul“ din Blaj, am onoare a mă recomanda bunăvoinței publicului mare românesc, asigurîndu-l din parte-mi de un serviciu prompt, culant, pe lingă cele mai moderate prețuri.

Odăi de închiriat, mîncări gustoase, beuturi excelente! În diferite prețuri (după dorință) primesc în cost și studenți, servindu-li-să costul la locuință. (449) 1—

Cu cea mai profundă stimă
Ioan Săcăreanu,
hotelier „La Strugurul“.

Să află de vânzare mobilierul necesar pentru un dormitor și o sufragerie (prinziator).

Pentru informațiuni a să adresa la Administrația foii.
(446) 1—3

De închiriat!

Local pentru un meseriaș!

Pe drumul țării vis-à-vis de biserica română, în casele subscrișului, să află de închiriat

local de ^{plarea} crătoare pentru măesu ferar sau măsar, sau alt profesionist, — și cuartirul de lipsă. Curte, grădină. — Să poate închiria *indată!* — Pentru informațiuni a să adresa la proprietarul

Ioan Lăzăroiu,
com. în Orăștie (Szászváros).

Beuturi bune și ieftine

să află de vânzare la **F. ZERBER** în Orăștie, (strada Ciorogarilor).

Dusă acasă costă:
1 litru de vin vechiu 36 cr.
1 litru de vin nou . 28 cr.
1 litru spirt, care
conține 1½% apă 65 cr.
1 sticlă bere Steinbruck 16 cr.
1 sticlă altă bere . . 14 cr.

Căsătorie. Sunt negustor în un oraș din Ardeal, cu învățare mare, în care negoțul are mare trecere și frumos viitor. Caut pentru căsătorie o fată de 16—20 ani; e de dorit să aibă și ea ceva zestre, dînd și prin asta putere întreprinderii comune. Sunt tiner, de 25 ani. — Scrisorile să se trimită la Administrația „Libertății” pentru „Negustor”, — de unde mi-să vor trimite mie și eu voi intra în corespondență de-adeptul.
(442) 2—2

Pietri de moară din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsească în magazinul meu, și fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alți vânzători cari aduc numai cite una-două. alui **Samuel Goldman** în Orăștie.
Căutațile la: Magazinul de lemne

1 calfă și

1 învățacel

află aplicare îndată în prăvălia mixtă a subscrișului.

E de dorit ca calfa să fie om tiner și isteț.

Condiții bune.

A să adresa la: (447) 1—4

Ioan Comloși,

comerciant în *Dobra* (H.-Dobra).

Josef Bumbala
în Frankstadt a/R (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăasă, Teșetură de Rumburg și alți articli de țesătorie!
Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie!
(397) 7—13

CĂRĂMIZI ȘI ȚIGLE

să află în magazinul nostru din **Bistrița**, piața cailor Nr. 9, cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi	{	în magazin. . . 28 cor. — fil.
		în wagon la gara din Bistrița . . 34 cor. — fil.
o mie țigle (șirepuri)	{	în magazin. . . 15 cor. — fil.
		în wagon la gara din Bistrița . . 16 cor. 40 fil.

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, *lucrate și arse foarte bine*, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectueze prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să stătorească altcum condițiile de liferare. Probe la cerere să trimt.

Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița (Besztercze)

(444) 1—20

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.) să capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale.

„Dolicin“. Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau în gura cumplită tusa, nădușală (asthma) și tusa sacă, cetiră în fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofticei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, *să vindecară!* La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Intărește corpul! Flegma o topește încit mai ușor să rupe! Ferbintelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încit pe lingă întrebuintărea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba chiar și de accia cari suferiau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cînd în mîni, cînd în picioare, cînd apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuintat și „Caspicul“, carele aplicîndu-l 'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! *Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.*

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tinerețelor“ care neglîndu-să, mai tirziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebuintînd „Kaljodsarsaparilul“ l-au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tîmăduindu-să de aceste morburi grele! *Prețul sticlei este 2 coroane.*

Centaurin. E de minune citi oameni sufăr de durere de stomach, zgîrtuire rea, catarul și aprînderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus în fieștecare familie ca leac de casă, încit la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decit să întrebuintează! *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decit comande „Laxbonbons“ — ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. *Prețul 80 fileri.*

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). *Prețul 80 fileri.*

Prav contra opăritului la copii. *Prețul 60 fil.*

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr-rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane.

II. Preparate cosmetice.

„Cream de benzoe mygdale“, pentru conservarea și albirea mînilor și feței, dînd totodată și fineță deosebită! *Delătorează tot felul de pete, bubîțe, pistonii (mitesser) de pe mîni și față, netezește și zbirciturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mîni. Prețul 60 fileri.

„Săpunul de benzoe mygdale“, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

„Poudre-Veturien“. Acopere foarte bine, încit nici nu să observă că față e pudrată. Întrebuintată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vîntului și soarelui! Este în culoare albă, roza și galbenă. Prețul 1 coroană.

„Veturien-Parfeum“. Veraviolețta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fileri.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

„Apa de gură „Cremsier““. (Albă sau roșie), delătorează dureria dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebuintată cu pravul de dinți „Cremsier“, face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — **Pravul de dinți „Cremsier“**, face dinții albi. Prețul 70 fileri. — **Perii de dinți, fine.** Alegere mare.

„Esență de China“: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. **„China tannapomada“**: pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. **„Oleu de nucă“**: extract de nuca oleica, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, — cum și rum și licuer!

Cine voește a-și pregătî singur *beuturi bune și ieftine*, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebuinteze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiu de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiu de bucate. Borovicica. Rachiu de pruno. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi **licueruri**: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie! Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 10 fil., din ori-care extracte!

Pentru toate, scrieți, trimițînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul **CORNEL DEMETER**,
(392) 10—10 Orăștie—Szászváros.

Atențiune! — **Lucru bun de măsuru!**

Cine voește a căpăta lucru bun de măsur, precum sunt: uși, ferestri, padimente și tot felul de aranjamente de biserici, școli, case private și crijme, să cerceteze cu încredere atelierul lui Alexandru C. Josan, din Hărău, unde va căpăta lucrurile cele mai moderne, durabile (trainice) și cu prețurile cele mai moderate, așa cum nici care alt măestru dela oraș nu e în stare a le servi, pentru-că subscrișul e scutit de multe spese ce să cer la un măestru dela oraș, și cu atit servește on. public cu mult mai ieftin. Face toate lucrurile după chipul cel mai nou!

Alexandru C. Josan

m. măsur în Hărău.

(Harró u. p. M.-Solymos)

(408) 5-8

Tot aci să primește și un învățacel!

„ARDELEANA“

instituit de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie-Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. **Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu cavenți** (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. **Escontează cambii comerciale** în condițiuni favorabile cu 7—7½%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. **Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private**, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. **Deschide Credite de Co. Corent** pe lingă a-coperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și incassări.

V. **Execută tot felul de afaceri de bancă** ca: incassări de bancă, cumpărări și vânzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. **Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități** în condițiunile cele mai ușoare. Dobinda acestor împrumuturi variază după calitatea ipoteci de la 6—7%. Cu cit ipoteca e mai bună, cu atit dobinda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu **cumpărarea, parcelarea și vânzarea de realități** (moșii, pământuri). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește **depuneri spre fructificare**, după care plătește 4½—5% dobindă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— **Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lingă condiții deosebite, excepționale, mai bune!**

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5½%.

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să țin la centrală în Orăștie Marția și Vinerea, în fiecare săptămână. — La filială Joia în fiecare săptămână!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atit la centrală, cit și la filială.

(415) 6-12

Diracțiunea.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Ioan.

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsur*, (timplar) ca: Uși, ferestri, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întirzie a cerceta atelierul subscrișului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atit la case particulare, cit și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parochiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurindu-mi că pe lingă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punind mare grije și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

14-24. **Dumitru Martin**, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (268) **(Szászváros).**

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beocsin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (netru coperit) și plăci de izîngă

(435) tinichea neagră și zincu. 3-5

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Banca Națională a României.

1908 1 August		Situatiune sumară.		1909 25 Iulie 1 August	
ACTIV					
125,075.860	{87,774.860 Rezerva metalică Aur 86,786.678}	120,871.485	120,931.178		
	{37,300.000 „ Trate Aur .34,162.500}				
756.778	Argint și diverse monete	646.352	495.849		
64,829.759	Portofoliu Român și străin	60,841.220	64,590.398		
8,189.700	{*} Impr. contra ef. publice12,413.250}				
17,193.007	{ „ „ „ „ în ct cor.17,940.458}	31,827.333	30,923.215		
11,999.924	Fonduri publice	11,999.924	11,999.924		
15,400.553	Efect. fond. de rezervă	15,097.086	15,097.486		
3,216.621	„ „ amortizarea imob. și material	3,153.121	3,152.121		
5,953.355	Imobili	5,973.515	5,973.401		
700.687	Mobilier și Mașini de Imprimerie	750.976	705.128		
210.901	Cheltueli de Administrațiune	133.837	145.518		
110,160.159	Depozite libere	111,536.915	111,364.815		
18,367.828	Conturi curinți	32,207.814	37,597.769		
26,839.001	Conturi de valori	29,891.926	28,562.769		
408,128.609		423,974.335	431,767.521		
PASIV					
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000		
24,928.807	Fond de rezervă	26,750.618	26,711.618		
3,734.034	Fondul amortizării imobilelor și material	3,993.572	3,932.072		
254,529.200	Bilete de Bancă în circulațiune	267,290.860	274,925.580		
2,190.642	Profit și Perdere	2,237.648	2,237.648		
319.332	Dobinzi și beneficii diverse	289.506	369.786		
110,161.059	Depozite de retras	111,874.915	111,127.815		
408,128.609		423,874.335	431,767.521		
	Scomptul 5% *) Dobinda 5½%				



Dureri reumatice și nervositate.

pot fi înriurite foarte priincios prin aplicarea electricității. Mulți bolnavi își mulțumesc însănătoșirea, acestui fel de vindecare! Electricitatea să folosește cu cel mai bun rezultat la suferințe de nervi. La dureri reumatice, la slăbie generală sau sexuală, la funcționarea slabă a organelor stomacului, ficatului și rărunchilor. Il folosesc cei mai mari învățați ai vremilor celor mai noue. — Cetește cartea scrisă spre acest scop, pe care o trimite ori-cui care o cere, cu pomenirea foi noastre în care a cetit despre ea, — o trimite gratis și franco, în cuvertă închisă, și anume deosebit cartea pentru bărbați și deosebit pentru femei:

**Institutul de ord. medicală
ELECTRO-VITALIZER**

**BUDAPESTA, Károly körút
2., telen. 51.**

Cupon pentru carte gratis! Tao-1 și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“
Budapest IV. Károly k. 2. telencl. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele.....
Comuna și posta.....

Scrisoare de recunoștință.

Emerlc Bognar, mașinist, Murdș-utoara, scrie: Dle doctor! Iți trimit cu bucurie scrisoarea asta, că har Dlui și-o scriu în deplină sănătate, nu așa ca altădată. Din toate boalele m'am vindecăt, încit nu pot din destul mulțumi la iscoditorul „Electro-Vitalizer“-ului.

Azi sunt de 43 ani, și 12 ani fusescem bolnav pe marginea gropii. (426) 4-4

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.